

Wydział Ochrony Środowiska i Gospodarki Miejskiej

Nr sprawy: WOŚGM.600.7.2017

Nr dokumentu: WOŚGM.600.7.1.2017.ADT

Zawiercie, dn. 3 marca 2017 r.

Pan Stefan Rotarski
Przewodniczący Rady Gospodarczej
przy Prezydencie Miasta Zawiercie

W nawiązaniu do zaproszenia na posiedzenie Rady Gospodarczej w dniu 9 marca 2017 r. uprzejmie informuję, że Urząd Gminy posiada bardzo ograniczone kompetencje w zakresie skutecznego przeciwdziałania tzw. smogowi na swoim terenie.

Należy zauważyć, że zgodnie z Prawem ochrony środowiska. (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 672 z późn. zm.) ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez:

- 1) utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach;
- 2) zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane;
- 3) zmniejszanie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach.

Oceny jakości powietrza i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. W ramach tego monitoringu w Zawierciu Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach prowadzi pomiary stężenia pyłu zawieszonego i benzo- α -pirenu na jednej stacji pomiarowej usytuowanej w Zawierciu przy ul. Skłodowskiej-Curie 16. Wyniki pomiarów prowadzonych na tej stacji są dostępne na stronach internetowych Urzędu Miejskiego w Zawierciu oraz na stronie internetowej WIOŚ: <http://stacje.katowice.pios.gov.pl>.

Zgodnie z Prawem ochrony środowiska, w przypadku gdy przekroczenie poziomów dopuszczalnych lub docelowych substancji w powietrzu występuje na znacznym obszarze kraju, a środki podjęte przez organy samorządu terytorialnego nie wpływają na ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, minister właściwy do spraw środowiska może opracować krajowy program ochrony powietrza, który jest dokumentem o charakterze strategicznym wyznaczającym cele i kierunki działań, jakie powinny zostać uwzględnione w programach ochrony powietrza. Aktualnie obowiązującym dokumentem wynikającym z cytowanego przepisu jest „**Krajowy Program Ochrony Powietrza (KPOP) do roku 2020 z perspektywą do roku 2030**”. Program ten wyznacza jako główny cel poprawę jakości życia mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej, szczególnie ochronę ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. Kierunki działań Krajowego Programu Ochrony Powietrza zakładają partnerstwo na rzecz poprawy jakości powietrza w Polsce oraz plan działań na poziomie krajowym oraz wojewódzkim i lokalnym.

Istotnym elementem w prowadzeniu działań są regulacje na szczeblu ogólnopolskim. Z informacji zamieszczonych na stronach internetowych Rządowego Centrum Legislacji wynika, że w toku procedowania są następujące akty prawne:

- **Projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (nr z wykazu prac legislacyjnych UD193).**

W uzasadnieniu projektu wskazano, że zasadniczym efektem wejścia w życie nowelizacji ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw będzie monitorowanie i kontrolowanie jakości paliw stałych zgodnych ze stanem wiedzy

technicznej oraz doświadczeń w ich stosowaniu, ze szczególnym uwzględnieniem ograniczenia emisji zanieczyszczeń oraz gazów cieplarnianych. Kolejnym efektem proponowanego rozwiązania będzie uporządkowanie rynku paliw stałych i umożliwienie konsumentom uzyskania informacji na temat jakości sprzedawanego paliwa w oparciu o obowiązkowe posiadanie przez producentów charakterystyki jakościowej przekazywanych do obrotu paliw stałych.

- **Projekt rozporządzenia Ministra Rozwoju w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe o mocy nie większej niż 500 kW** (nr z wykazu prac legislacyjnych 49).

Podstawą wydania rozporządzenia jest art. 169 ust. 1 ustawy z dnia 21 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2016 r. poz. 672, z późn. zm.), który przewiduje możliwość wydania przez ministra właściwego do spraw gospodarki rozporządzenia określającego szczegółowe wymagania dla poszczególnych produktów lub grup produktów, mając na uwadze cele określone w art. 166 ustawy, czyli zmniejszenie zużycia substancji i energii i ochrona środowiska. Wymagania dla kotłów na paliwo stałe mieszczą się w powyższej – ogólnej – delegacji, gdyż dotyczą takich wymagań dla produktów, które przyczynić się powinny do polepszenia stanu powietrza w Polsce.

W uzasadnieniu podniesiono, że zgodnie z KPOP, poprawa jakości powietrza powinna nastąpić co najmniej do stanu niezagrażającego zdrowiu ludzi, zgodnie z wymogami prawa UE, transponowanego do polskiego porządku prawnego, a w perspektywie do roku 2030 do celów wyznaczonych przez Światową Organizację Zdrowia. Analiza dotychczas przeprowadzonych ocen jakości powietrza za lata 2003–2013 wskazuje na poprawę, natomiast zmienia się udział poszczególnych źródeł mających wpływ na stan jakości powietrza. Początkowo obserwowano największy wpływ sektora energetyki i przemysłu, a znacznie mniejszy sektora transportu i sektora bytowo-komunalnego. Jednakże w wyniku stosowania rozwiązań techniczno-technologicznych i prawnych wpływ sektora przemysłu uległ znacznemu zmniejszeniu. Pomimo znacznej redukcji emisji w obszarze sektora przemysłu, standardy jakości powietrza nadal nie są dotrzymywane. Wyniki ocen rocznych, wskazują, że za nieodpowiedni stan jakości powietrza w Polsce odpowiada obecnie w pierwszej kolejności zjawisko tzw. niskiej emisji, pochodzącej z sektora bytowo-komunalnego oraz z transportu. KPOP, żeby przeciwdziałać temu zjawisku, przewiduje wydanie rozporządzenia określającego wymagania dla kotłów na paliwo stałe.

W uzasadnieniu projektu rozporządzenia odniesiono się również do wymagań prawa UE.

- **Projekt rozporządzenia w sprawie metod badania jakości paliw stałych** (nr z wykazu prac legislacyjnych 57.1.17).

Rozporządzenie stanowi wykończenie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 26b ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz. U. z 2016 r. poz. 1928 i 1948), zgodnie z którym minister właściwy do spraw energii określi, w drodze rozporządzenia, metody badań jakości paliw stałych, biorąc pod uwagę stan wiedzy technicznej lub metody określone w odpowiednich normach.

W uzasadnieniu podniesiono, że metody badania jakości paliw stałych nie były dotychczas uregulowane w obowiązującym systemie prawnym. Ich określenie jest niezbędne dla właściwego funkcjonowania systemu monitorowania i kontrolowania jakości paliw stałych, których definicję wprowadza ustawa z dnia 10 października 2014 r. o zmianie ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1395).

Wyboru metod badania jakości paliw stałych ujętych w przedmiotowym rozporządzeniu dokonano na podstawie stosowanych norm technicznych w połączeniu z dotychczasową praktyką oraz stanem wiedzy technicznej przedstawionej przez jednostki naukowo-badawcze, jak i przedsiębiorstwa górnictwa w drodze konsultacji publicznych.

- **Projekt rozporządzenia Ministra Energii w sprawie sposobu pobierania próbek paliw stałych** (nr z wykazu prac legislacyjnych 56.1.17).

Rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 19b ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz. U. z 2016 r. poz. 1928 i 1948), zgodnie z którą minister właściwy do spraw energii określi, w drodze rozporządzenia, sposób pobierania próbek paliw stałych, biorąc pod uwagę metody określone w odpowiednich normach. Według uzasadnienia projektu, określenie sposobu pobierania próbek jest niezbędne dla właściwego funkcjonowania systemu monitorowania i kontrolowania jakości paliw, a w tym również paliw stałych.

- **Projekt rozporządzenia w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych** (nr z wykazu prac legislacyjnych 55.1.17).

Rozporządzenie stanowi wykonanie delegacji ustawowej, zawartej w art. 3a ust. 2 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz. U. z 2016 r. poz. 1928 i 1948) i jest konsekwencją wejścia w życie ustawy z dnia 10 października 2014 r. o zmianie ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1375).

W uzasadnieniu projektu podniesiono, że projektowane rozporządzenie określa wymagania jakościowe dla paliw stałych przeznaczonych do stosowania zarówno w energetyce zawodowej i przemysłowej, jak i przez drobnych odbiorców tworzących sektor komunalno-bytowy. Parametry paliw stałych odnoszą się zarówno do paliw stałych sprzedawanych w formie workowanej jak również sprzedawanych luzem.

Stosownie do treści delegacji ustawowej, w projekcie rozporządzenia przyjęto unormowania jakościowe dla węgla kamiennego, brykietów, peletów zawierających co najmniej 90% węgla kamiennego, mułów węglowych oraz flotokonzentratów, a także unormowania jakościowe dla paliw stałych otrzymywanych w procesie przeróbki termicznej węgla kamiennego w temperaturze powyżej 450°C, uwzględniające następujące elementy:

1) stanu wiedzy technicznej wynikający z badań tych paliw, a także doświadczeń w ich stosowaniu;

2) ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, poprzez zaostrzenie parametrów jakościowych dla paliw stałych.

Konieczność opracowania przedmiotowego rozporządzenia wynika ze strategicznego znaczenia górnictwa węgla kamiennego dla bezpieczeństwa Energii Rzeczypospolitej Polskiej. Przedmiotowe rozporządzenie ma na celu ustanowienie wymagań jakościowych dla paliw stałych, które w obecnym stanie prawnym nie są regulowane, a jest to niezbędne dla właściwego funkcjonowania systemu monitorowania i kontrolowania jakości paliw.

Na szczeblu wojewódzkim założenia w zakresie ochrony powietrza określa „**Program ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji**” (przyjęty uchwałą Nr IV/57/3/2014 Sejmiku Województwa Śląskiego). Cel główny jaki wynika z tego dokumentu to poprawa jakości życia mieszkańców województwa śląskiego, szczególnie ochrona ich zdrowia i życia poprzez wskazanie i wprowadzenie działań mających na celu ograniczenie negatywnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na społeczność regionu.

Zgodnie z art. 96 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 672 z późn. zm.) sejmik województwa może, w drodze uchwały, w celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi lub na środowisko, wprowadzić ograniczenia lub zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

Samorząd Województwa Śląskiego prowadzi prace zmierzające do podjęcia uchwały w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Wśród najważniejszych założeń tzw. „**uchwały antysmogowej**” znajduje się wprowadzenie od 1 września 2017 roku zakazu używania paliw, których stosowanie powoduje wysoką emisję trujących substancji do atmosfery, czyli węgla brunatnego, mułów i flotokonzentratów oraz wilgotnego drewna. Projekt uchwały zakłada trzy daty graniczne wymiany starych kotłów w zależności od ich wieku. Użytkownicy urządzeń powyżej 10 lat od daty produkcji będą je musieli wymienić na klasę 5 do końca 2021 roku. Ci, którzy używają kotły 5-10 lat, powinni uczynić to do końca 2023 roku, a użytkownicy najmłodszych kotłów mają czas do końca 2025 roku. Na rynku są stosowane również kotły klasy 3 i 4 – w ich przypadku graniczną datę obowiązkowej wymiany na klasę 5 wydłużono do końca roku 2027. Co istotne, każdy, kto buduje nowy dom i zamierza ogrzewać go węglem lub drewnem, ma obowiązek zainstalować od razu kocioł klasy 5. Ta regulacja będzie miała zastosowanie po 12 miesiącach od dnia wejścia w życie uchwały antysmogowej. Sama uchwała nie zakazuje spalania węgla czy drewna, ma spowodować natomiast stosowanie odpowiednich jakościowo paliw stałych w odpowiednich urządzeniach grzewczych.

Z informacji Urzędu Marszałkowskiego wynika, że prace nad uchwałą są w toku. Zakończyły się konsultacje społeczne, w ramach których wpłynęło ponad 200 uwag i wniosków. Po zakończeniu konsultacji projekt uchwały antysmogowej ma zostać skierowany pod obrady Sejmiku. Planuje się, że uchwała zostanie przyjęta przez radnych wojewódzkich przed następnym sezonem grzewczym.

Odnosząc się do dokumentów o charakterze programowym, podejmowanych w Gminie Zawiercie, a obejmujących swoim zakresem problematykę ograniczenia niskiej emisji należy wymienić następujące:

- Uchwała Rady Miejskiej w Zawierciu Nr X/56/15 z dnia 27 maja 2015 r. w sprawie **uchwalenia założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Miasta Zawiercie**.
W dokumencie zawarto ocenę stanu aktualnego i przewidywanych zmian zapotrzebowania na ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych, możliwości wykorzystania lokalnych nadwyżek i lokalnych zasobów paliw i energii, z uwzględnieniem wytwarzania ciepła i energii elektrycznej. Dokument podlega zgodnie z Prawem energetycznym aktualizacji co 3 lata.
W związku z planami tzw. uchwały antysmogowej Prezydent Miasta Zawiercie podjął współdziałanie z Polską Spółką Gazowniczą w sprawie zwiększenia stopnia gazyfikacji na obszarze miasta Zawiercie.
- Uchwała Rady Miejskiej w Zawierciu Nr XI/64/15 z dnia 24 czerwca 2015 r. w sprawie przyjęcia „**Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Zawiercie**”.
Zgodnie z założeniami Planu działania w nim przewidziane, prowadzone na płaszczyźnie regionalnej, zmierzać powinny do poprawy jakości powietrza na obszarach, na których odnotowano przekroczenia jakości poziomów dopuszczalnych stężeń w powietrzu i realizowane są programy ochrony powietrza oraz plany działań krótkoterminowych. W ujęciu lokalnym zadaniem Planu jest natomiast uporządkowanie i organizacja działań podejmowanych przez gminę, sprzyjających obniżeniu emisji zanieczyszczeń, dokonanie oceny stanu sytuacji w gminie w zakresie emisji gazów cieplarnianych wraz ze wskazaniem tendencji rozwojowych oraz dobór działań, które mogą zostać podjęte w przyszłości.
- Uchwała Rady Miejskiej w Zawierciu Nr XVI/128/15 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie uchwalenia „**Programu Ochrony Środowiska dla miasta Zawiercie do 2019 roku z uwzględnieniem perspektywy do 2024 roku**”, który jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ekologicznej na terenie Gminy Zawiercie.
- Uchwała Rady Miejskiej w Zawierciu Nr XVI/141/15 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie **zasad i trybu udzielania dotacji osobom fizycznym, które wykonały zadania modernizacyjne lub inwestycyjne służące ochronie środowiska** (Dz. Urz. Woj. Śl. z dnia 8 grudnia 2015 r., poz. 6477), która obecnie stanowi podstawę udzielania dotacji z budżetu gminy.

Gmina w ramach planowania przestrzennego uwzględnia konieczność ochrony kanałów przewietrzania miasta. Polityka zagospodarowania przestrzennego, określona w obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Zawiercie uwzględnia konieczność ochrony istniejących i wyznaczania nowych kanałów przewietrzania miasta. W studium znajdują się następujące zapisy:

Na obszary korytarzy wymiany powietrza składają się tereny:

- 1) obszar nadrzędny – tereny wchodzące w skład Parku Krajobrazowego „Orlich Gniazd”, w tym obszar Natura 2000 Ostoja Kroczycka PLH 240032;
- 2) obszary wspomagające: tereny leśne – obszar regeneracji wymiany powietrza o znaczeniu ponadlokalnym, rzeki: Warta oraz Czarna Przemsza – główne osie hydrologiczne, obniżenie dolinne dopływów Warty: potoku Łośnickiego (Strumień) i potoku Rak oraz potoku Kierszula – dopływu Czarnej Przemszy – poboczne osie hydrologiczne, staw ornitologiczny w Blanowicach, podmokłe łąki „Markowizna” w dolinie Czarnej Przemszy, podmokłe łąki „Kosowska Niwa” oraz tereny kolejowe i ulice położone zgodnie z dominującymi kierunkami wiatrów. Istnieje konieczność ochrony łąk oraz szuwarów, zarośli i zadrzewień, jako otwartych przestrzeni przyrodniczych w pobliżu cieków wodnych i niewielkich zbiorników, ze względu na ich ważną rolę w funkcjonowaniu środowiska przyrodniczego. Obszary te utrzymują równowagę hydrologiczną terenu i

odpowiedni poziom wód gruntowych poprzez retencjonowanie wody, mają znaczenie hydrosanitarnie oraz wpływają korzystnie na warunki mikroklimatyczne.

Gmina Zawiercie posiada około 95% pokrycie planistyczne. Dotychczas uchwalone obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego posiadają zapisy dotyczące ochrony środowiska przyrodniczego - w tym ochrony powietrza. W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego uchwalonych w 2015 r. i sporządzanych w 2015 r. projektów planów miejscowych zawarto zapisy: „Nakaz utrzymania standardów emisyjnych przez nowe obiekty budowlane lub działalności, zgodnie z przepisami odrębnymi z zakresu ochrony środowiska”, „W zakresie zaopatrzenia w energię ciepłą miejscowy plan ustala stosowanie proekologicznych wysokosprawnych źródeł ciepła, charakteryzujących się brakiem lub niską emisją substancji do powietrza, w tym OZE o mocy maksymalnej 100 kW, za wyjątkiem urządzeń wiatrowych”, „Dla nowych źródeł ciepła nie dopuszcza się stosowania systemów grzewczych opartych o spalanie paliw w urządzeniach o średniorocznej sprawności energetycznej poniżej 80%”, „Obowiązuje nakaz utrzymania standardów emisyjnych do środowiska przez obiekty budowlane na poziomach nieprzekraczających dopuszczalnych wartości, zgodnie z aktami wykonawczymi z zakresu ustawy Prawo ochrony środowiska”, „Ustala się następujące zasady w zakresie zaopatrzenia w ciepło:

- 1) obowiązuje dostawa ciepła do celów grzewczych z miejskiego systemu ciepłowniczego, z zastrzeżeniem pkt 2;
- 2) dopuszcza się grupowe oraz indywidualne systemy zaopatrzenia w energię ciepłą, bazujące wyłącznie na: zastosowaniu ekologicznych, nowoczesnych technologii spalania paliw, gwarantujących wysoką sprawność energetyczną (powyżej 80%) i wysoką efektywność ekologiczną (niski wskaźnik emisji substancji zanieczyszczających do powietrza); zasilaniu w energię elektryczną lub gaz; zastosowaniu odnawialnych źródeł energii o mocy maksymalnej 100kW.”

Do innych działań zmierzających do poprawy stanu powietrza atmosferycznego w Zawierciu, realizowanych w oparciu o środki finansowe z budżetu Gminy, można zaliczyć:

- Realizację uchwał dotyczących udzielania dotacji dla mieszkańców Gminy na ograniczenie niskiej emisji – w załączeniu zestawienie tabelaryczne.
- Inwestycje w zakresie wymiany urządzeń niskosprawnych, termomodernizacji i wymiany ogrzewania w budynkach znajdujących się w zasobach Gminy.
- Czyszczenie ulic metodą mokrą.
- Remonty, budowa lub przebudowa dróg gminnych i ciągów komunikacyjnych (Przykładowo: w ramach bieżącego utrzymania i napraw dróg gruntowych w 2015 roku szacowana redukcja emisji PM10 wyniosła 1,35 Mg/rok).
- Partycypacja Gminy w remontach dróg powiatowych.
- Kontrole doraźne prowadzone przez Straż Miejską. W 2015 r. w wyniku kontroli Straży Miejskiej dotyczącej zakazu spalania odpadów na powierzchni otwartej, zostało nałożonych 6 mandatów po kontroli, w wyniku której stwierdzone zostały naruszenia. Dodatkowo zostało pouczone 19 podmiotów (osób). W wyniku kontroli monitoringu pojazdów opuszczających place budów pod kątem ograniczenia zanieczyszczenia dróg nałożone zostały 4 pouczenia.

Z poważaniem

Naczelnik
Wydziału Ochrony Środowiska
i Gospodarki Miejskiej
Anna Danielewska-Trzepla

Załącznik:

- Zestawienie tabelaryczne

Do wiadomości:

- Wydział Ochrony Środowiska i Gospodarki Miejskiej w miejscu aa.